

## N:o 26.

Herr **J. Olsson** i Stockholm, om ändrad lydelse af § 52 värnpligtslagen.

Mer och mer synes den grundsats arbeta sig fram till ett allmänare erkännande, att med de ökade försvarsbördor, som staten fordrar af sina medborgare, böra ökade politiska rättigheter hålla jemna steg. Ett mer än vanligt betydelsefullt erkännande af denna grundsats torde man få se i de manliga och behjertansvärda ord, som nyligen i Andra Kammarens namn uttalades af dess talman, då han till Konungen framförde kammarens förhoppning, att vi med väl afvägda men fasta steg må närma oss den dag, då *hvar man* eldas af medvetandet att han eger hel medborgarrätt i det fosterland, för hvars lif han går att insätta sitt eget. Och om också erkännandet af denna grundsats icke från alla sidor tager sig ett lika öppet och otvunget uttryck, så lär man i allt fall icke ens på det håll, der man är van att fordra allt, men gifva intet, längre kunna vägra att erkänna, att grundsatsen är rättvis.

Det är icke någon tillfällighet, att man velat ställa rösträtt och värnepligt i samband med hvarandra. Tvärtom finnes det ett obestriddigt logiskt sammanhang emellan skyldigheten att försvara sitt land och förmånen att der ega full medborgarrätt. Ingen kan därför undra öfver att hos den stora medborgarklass, som man vägrar politiska rättigheter men pålägger alltjemt ökade bördor, den tanken gör sig mer och mer gällande, att de icke hafva något som är värdt att försvara. Vill man verksamt motarbeta utbredandet af denna tanke, gif då massorna under strecket medborgarrätt i det land, som man begär att de skola försvara. Fara är eljest för handen, att de icke finna det landet värdt

de offer man af dem begär, att de antingen vända sitt fädernesland ryggen för att der borta i vester söka sig ett nytt, eller ock nödda och tvungna qvarstanna och öka den oafbrutet växande skara af missnöjda, som till sist kan blifva farligare för de magtegende klasserna än någon yttre fiende.

Den utsträckning af värnpligtsskyldigheten, som utgör kärnpunkten i det nu framlagda kongl. förslaget, hade enligt mitt förmenande bort föregås, eller åtminstone åtföljas, af en grundlagsförändring, åsyftande att utsträcka rösträtten till alla dem, som skulle komma att träffas af de föreslagna ökade personliga och ekonomiska militäfbördorna, d. v. s. hela landets myndiga, manliga befolkning. Rättvisan och billigheten af denna fordran har kraftigt och enigt framhållits på det ojemförligt största antalet opinionsmöten i försvarsfrågan, som öfver allt i landet hållits sedan kallelsen till urtima riksdag kungjordes. Ett faktum är ock, att det obemedlade flertalets stora samhällsklass, till hvilken man dock i främsta rummet måste lita för att fylla arméns leder, betraktar en rösträttsreform såsom ett från dess sida oeftergiftigt *vilkor* för den ifrågasatta ökningen af värnpligtsskyldigheten. Rättvisan ej mindre än den politiska klokheten torde sålunda bjuda de magtegende att tillmötesgå denna billiga fordran.

Nu är det visserligen sant, att en dylik grundlagsändring icke kan ifrågasättas vid en urtima riksdag, hvilken kanske bland annat just därför befunnits lämpligare än en lagtima för behandlingen af det kongl. förslaget. Men utan att träda grundlagens bud för nära, finnes det dock en utväg att upprätthålla sambandet mellan försvars- och rösträttsfrågan, nemligen om Riksdagen beslutar, att den af Kongl. Maj:t föreslagna utsträckningen af värnpligten icke skall träda i gällande kraft förrän en grundlagsändring i ofvan nämnda syfte blifvit genomförd. Då ännu en lagtima Riksdag af treårsperioden återstår, behöfver en dylik grundlagsändring icke fördröja tillämpningen af den föreslagna värnpligten, derest den af Riksdagen beslutas, synnerligen längre tid än Kongl. Maj:t sjelf föreslagit såsom en lämplig öfvergångstid.

Och är man å andra sidan angelägen att få denna utsträckta värnpligt tillämpad, så finnes ju för regeringen och Första Kammaren ett godt sätt att påskynda denna *sin* förnämsta försvarsangelägenhet genom att snarast möjligt låta folkets stora flertal få genomförd *sin* i närvarande stund främsta försvarsangelägenhet: *den allmänna rösträtten*.

På grund häraf tillåter jag mig vördsamt föreslå, att Riksdagen för

sin del ville besluta, att § 52 i värnpligtslagen den 5 juni 1885 skall erhålla följande förändrade lydelse:

De särskilda bestämmelserna i § 27 mom. 1 angående de värnpligtiges öfningstid, derest de af Riksdagen godkännas, träda icke i kraft förrän Riksdagen beslutit och Konungen gillat, eller Konungen föreslagit och Riksdagen antagit sådan ändring i 14 § riksdagsordningen, att rösträtt vid val af ledamöter i Andra Kammaren tillkommer en hvar till myndig ålder kommen man, med de undantag, som angifvas i 26 § riksdagsordningen i fråga om valbarhet till riksdagsman. Stadgandet i § 27 mom. 1 skall derefter omedelbart tillämpas.

Stockholm den 28 oktober 1892.

*John Olsson.*

I motionens syfte instämma:

*J. A. Fjällbäck.*

*Anton Hahn.*

*Adolf Aulin.*

*Christian Bülow.*

*Fridtjuv Berg.*

*C. F. Wallbom.*